

From: [Ana Hrvatinic](#)

Sent: Monday, February 01, 2016 9:28 PM

To: undisclosed-recipients:

Subject: Igor Vukic -NDH i Zavnoh

28.01.2016 hrvatski.list@hi.t-com.hr st.33.4.5. Antifašizam, NDH i Ustav Zagreb

Piše: IGOR VUKI , novinar i publicist, tajnik Društva za istraživanje trostrukog logora Jasenovac.

NDH i ZAVNOH u Ustavu bi trebali zamijeniti mjesta. AVNOH i ZAVNOH borili su se za Jugoslaviju i u ime toga cilja masovno su pogubili itave narodne skupine.

Prije nekoliko tjedana u Zagrebu je gostovao beogradski povjesni ar Sr an Cvetkovi . Na znanstvenom skupu u Hrvatskom institutu za povijest Cvetkovi je govorio o rezultatima istraživanje partizansko-komunisti ke represije koja je u Srbiji kulminirala od 1944. do 1946. godine.

Kao lan državne komisije za istraživanje doga aja iz tog razdoblja, Cvetkovi je imao pristup tajnim arhivima. Ondje su prona ene knjige strijeljanih, s detaljnim popisima žrtava Ozne i KNOJ-a. U te dvije godine partizanski su egzekutori samo u Srbiji, prema popisima koje su sami pedantno sastavljali, smaknuli 59.000 ljudi!

Od toga su 89 posto bile gra anske osobe, a 20 posto strijeljanih bilo je mla e od 18 godina! U nekom od 211 tajnih zatvora i gubilišta, oznaši su hladnokrvno likvidirali i cijele juniorske nogometne mom adi. Bio je to najve i zlo in na ovim podru jima u 20. stolje u, istaknuo je Cvetkovi . Zbog masovnosti i organizacije zlo ina teško se može govoriti o osvetti kolaboracionistima. Cvetkovi objašnjava da je možda dvjestotinjak ljudi moglo zaslužiti smrtnu presudu prema tadašnjim europskim pravnim standardima. U Francuskoj je nakon rata uhi eno 40.000 ljudi zbog suradnje s njema kim okupatorima. Na smrt je osu eno 7037 optuženika, od ega je 791 kazna izvršena, a ostali su pomilovani. Na milijun stanovnika, u Francuskoj je bilo 239 smrtnih kazni za ratnu kolaboraciju, u Belgiji 29, Nizozemskoj 17, Danskoj 13, a u Norveškoj svega 10.

U Srbiji su na svakih milijun stanovnika komunisti pobili - 16.000 ljudi.

U Sloveniji, prema istom razmjeru, ubijeno je 10.769 osoba (ukupno oko 14.000).

Kona an rezultat za Hrvatsku i BiH još nije poznat. Ovdašnji istraživa i još nisu doprli do knjiga strijeljanih. Ali nije te ko procijeniti da bi Hrvatska i Bosna mogle izbiti na elo strašne i tužne liste.

Po initelji tih planiranih i sustavno provedenih ubojstava sebe zovu antifašistima. Na elu im je bio Josip Broz Tito. Dio tog pokreta bilo je i Zemaljsko antifašisti ko vije e narodnog oslobo enja Hrvatske. Likvidacije na kraju rata nisu bile izuzetak, ve samo vrhunac modela koji su primjenjivali svuda gdje bi zauzeli neki prostor. Primjerice, ve 1942. u Vrgorcu, Prijedoru ili Biha u, zatim u Koprivnici 1943. godine. U Dubrovniku 1944. pa u Splitu, Mostaru, Zadru..., gdje god je taj gusti ešalj prošao od istoka prema zapadu. Prvi su stradavali zarobljeni vojnici, domobrani i ustaše, a potom i svi oni koje je obavještajna služba stavila na spisak potencijalnih protivnika u osvajanju vlasti i izgradnji totalitarnog komunisti kog sustava. U Srbiji su ubili predsjednika Crvenog križa, a u Hrvatskoj, u Zagrebu, ak i drvorezbara koji je izradio pisa i stol u Paveli evu kabinetu. Gotovo po istom obrascu u suvremeno doba postupa ISIL. AVNOJ i ZAVNOH kao njegov regionalni (zemaljski) organ, borili su se za Jugoslaviju. itave narodne skupine proglašavali su kolektivno odgovornima (Nijemce, na primjer, a nije bilo puno bolje ni s Talijanima). Kazna se proširivala i na žene i djecu pa su ih onda iseljavali i zatvarali u logore u kojima su bili izloženi smrtonosnim bolestima.

Ako na takvom antifašizmu po iva Ustav Republike Hrvatske, onda se stvarno svi mi, njezini gra ani, moramo zapitati gdje mi to živimo. I razmotriti treba li *zavnohizam* maknuti iz ustavnih izvorišnih osnova.

esto se u javnosti govori kako se u nas stalno raspravlja o ustašama i partizanima. Komentira se da su prije glasanja o novoj Vladi saborski zastupnici više raspravljali o drugom svjetskom ratu nego o gospodarskom programu. A to nije to no. Rasprave zapravo nema. Uglavnom je rije o graji kakvu su taj dan podizali neki zastupnici. I kakve ima mnogo po medijima, osobito internetskim.

Možda se to i može razumjeti. Možda im je bolje dizati graju i buku, jer bi smirena i ozbiljna rasprava pokazala da je Nezavisna Država Hrvatska doista bila izraz povijesnih težnji hrvatskog naroda za svojom samostalnom državom, kako je, uz ostalo, formulirao i dr. Franjo Tuđman, prvi predsjednik samostalne Republike Hrvatske.

Povijesne okolnosti državi nastaloj u ratnom vihoru nisu pomogle u izboru saveznika. NDH je ratovala samo protiv boljševika i cijeli se rat uglavnom branila, i od svojih saveznika i od protivnika. Uvela je rasne zakone, ali koje je poela uvoditi već i jugoslavenska vlada Cvetkovića i Mačekova, uz približavanje Njemačkoj i Trojnom savezu. No NDH je rasne zakone i ukinula kad je na kraju rata popustio njemački pritisak. Jozo Tomashevich, povijesni publicist koji nimalo nije bio sklon NDH, piše da je pozitivna činjenica da je u ustaškoj državi život izgubilo manje židova nego u većini drugih dijelova okupirane Jugoslavije.

Rasni zakoni i mjere protiv židova svakako su najgora epizoda unutarnjeg života te države. Ali ne treba zaboraviti ni mnoge oblike pomoći koje su židovima tada pružali obični ljudi, zatim predstavnici Katoličke crkve na čelu s nadbiskupom Alojzijem Štepincom pa sve do pripadnika ustaških vlasti.

Unutrašnje uređenje općenito je bilo autoritarno, s postupcima odmazdi kakve su u slučaju borbe s unutarnjim, nelegalnim snagama, predviđala i tadašnja ratna pravila. U vojnim akcijama protiv pobunjenika događali su se i zločini. Ali se nastojalo kažnjavati počinitelje, odnosno, neodgovorne pojedince, čak i smrću. Smjenjivani su zato dužnosnici i raspustane samovoljne postrojbe, poput divljih ustaša.

U listopadu 1942. poglavnik Pavelić izdao je jasnu zapovijed: Nikako se u našim akcijama ne smije dogoditi da se hotimično ili slučajno ubijaju ili stradaju nedužni ljudi, a osobito žene i djeca. Naša borba mora biti puna časti, ustaške hrabrosti i plemenitosti. Oduzimanje života čak i kad se radi o zločincima mora se temeljiti na redovnoj sudbenoj odluci. Pavelić je odredio ako bude zlodjela da treba obvezno provesti istragu i obavijestiti zapovjedništvo Ustaške vojnice. Zapovjednik postrojbe bio je odgovoran, ako nije proveo istragu.

Nasuprot ZAVNOH-u i njegovom načinu postupanja sa zarobljenicima, Nezavisna Država Hrvatska je 1943. godine pristupila Haškim, odnosno, ženevskim konvencijama o postupanju s ratnim zarobljenicima. Odredbe su se primjenjivale na oborene američke pilote, ali i na zarobljene partizane. Tako su čak i partizani zarobljeni na Sutjesci transportirani gotovo preko cijele države da bi bili internirani u logor u Jasenovcu.

Od uspostave NDH pa do potkraj 1944. u novinama i časopisima intenzivno se pisalo i raspravljalo o izgradnji unutarnjeg poretka. Napisima u listovima kao to su bili Spremnost, Hrvatski narod, Hrvatska smotra, u brošurama i knjigama, razni autori zalagali su se za skladniji model društvenog uređenja nasuprot boljševizmu, ali i ekonomskom liberalizmu predratnoga razdoblja. U radovima Milivoja Magdića, Mirka Kus Nikolajeva, Ante Ciliga ili Aleksandra Seitza govori se često o hrvatskom socijalizmu u kojem bi trebale biti pomireni interesi različitih klasa i društvenih staleža, uz napredak i rast standarda osobito radnika. Iznesene ideje često su i našle oživotvorenje u arhitekturi, gradnji radničkih naselja, u namjerama da se modernizira selo, itd. Ustrojen je korporativni Glavni savez staliških i drugih postrojbi, koji je poput kasnijeg Socijalističkog saveza okupljao pojedina udruženja, od seljaka preko obrtnika i veleobrnika do trgovaca i slobodnih zvanja te usklađivao njihove interese pod nadzorom ustaškog pokreta.

Unutrašnjim reformama nastojao se normalizirati odnos prema najvećoj vjerskoj i nacionalnoj manjini, Srbima-pravoslavicima. Ustaška vlada već 1943. počinje tajne pregovore s predstavnicima Hrvatske seljačke stranke (demokratske i anglofilske) ne bi li dobila pomoć u normalizaciji i konsolidaciji stanja u državi. Na kraju, hrvatska vlada i njezina vojska, potisnuta od bolje opskrbljenog protivnika, polazi se predati zapadnim, demokratskim državama, to pokazuje prema kakvom društvenom uređenju bi ta država brzo evoluirala.

Da je imala priliku za opstanak, s tržišnom ekonomijom i demokracijom koja bi se razvila, sada bi bila razvijena kao Austrija, Španjolska, Portugal, Francuska, Finska ili Italija.

Na žalost, u Drugom svjetskom ratu u Europi pobijedio je Staljin i njegovi trabanti, među ostalim i u Jugoslaviji. Bilo je među njima i zanesenjaka, naivnih ljudi, iskrenih vjernika u marksističke teorije i obećanja o nacionalnoj ravnopravnosti. Mnogi od njih brzo su se poslije rata otrijeznili i već šezdesetih bili predvodnici promjena koje su nastojale poboljšati jednopartijski sustav koliko je to bilo moguće. Poput Franje Tuđmana postajali su disidenti i potom sudionici tranzicije kad se napokon raspao avnojevsko-zavnohovski sustav.

Sve u svemu, smirena rasprava i daljnja istraživanja pokazat će da NDH i ZAVNOH u izvorišnim osnovama Ustava trebaju zamijeniti mjesto. U rečenici koja bi mogla glasiti da se, među ostalim, povijesno pravo hrvatskog naroda na punu državnu suverenost ostvarilo: u razdoblju drugog svjetskog rata u proglašenju Nezavisne Države Hrvatske, nasuprot ZAVNOH-u.

Ili još jednostavnije, u temeljnom dokumentu hrvatske države ZAVNOH uopće ne treba ni spominjati.

Igor Vuki